УДК 811.161.2
Д24

Серія «Візуалізований довідник»

Дворецька, Юлія.

Д24 Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана / Юлія Дворецька. — Харків : Вид. група «Основа», 2021. — 128 с. — (Серія «Візуалізований довідник»).

ISBN 978-617-00-3971-2

Видання містить велику кількість прикладів найбільш поширених помилок, недоречних мовних конструкцій в українській мові та варіантів їхнього виправлення. Оригінально, з гумором поданий матеріал допоможе читачеві легко, захопливо, нестандартно удосконалити своє мовлення.

Для широкого кола читачів.

УДК 811.161.2

Популярне видання
Серія «Візуалізований довідник»

ДВОРЕЦЬКА Юлія Володимирівна

ПОМИЛКАРІУМ

МОЯ УКРАЇНСЬКА ПРАВИЛЬНА ТА ВИШУКАНА

Головний редактор *Н. І. Павлюк*
Дизайн і верстка *Ю. В. Дворецька*
Відповідальний за випуск *Ю. М. Афанасенко*
Технічний редактор *Є. О. Островський*

Підписано до друку 23.02.2021. Формат 60x90/16. Гарнітура GothamPro.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 8,00. Замовлення № 21-02

ТОВ «Видавнича група „Основа“»
61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66, тел. (057) 731-96-33,
e-mail: office1@osnova.com.ua, osnova.com.ua, book.osnova.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК No 6058 від 01.03.2018 р.
Телефон для замовлення: 0-800-505-212
(Безкоштовно з мобільних та стаціонарних телефонів України)

Надруковано у друкарні ТОВ «ТРІАДА-ПАК»
м. Харків, пров. Сімферопольський, 6. Тел. +38 (057) 703-12-21
www.triada-pack.com, email: sale@triada.kharkov.ua
ISO 9001:2015 No UA228351, FAMO TRIADA LLC (065445)

ISBN 978-617-00-3971-2

© Дворецька Ю. В., текст, макет, 2021
© Видавнича група «Основа», 2021

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

ЗМІСТ

Розділ 1

НАГОЛОСИ 5

Розділ 2

ПРАВОПИС: НЮАНСИ 15

Розділ 3

«НІ!» РОСІЯНІЗМАМ 33

Розділ 4

ПЕРЕКЛАДАЄМО ВЛУЧНО 45

Розділ 5

**«ТАК!» СИНОНІМАМ,
«НІ!» КАНЦЕЛЯРИТУ** 79

Розділ 6

ВЖИВАЄМО ПРАВИЛЬНО 95

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Вітаю, любі читачі! Ви тримаєте в руках книжкову версію «Помилкаріума» — унікального проєкту, що допоможе легко й невимушено вдосконалювати українську. Його особливість полягає в тому, що матеріал зібрано у моїй щоденній практиці. За фахом я редактор і дизайнер, уже понад 15 років працюю над виданням книжок — від художньої літератури до монографій і підручників, тож про помилки знаю якщо не все, то дуже багато. За моїм задумом, «Помилкаріум» — це насамперед простір удосконалення мовлення. Саме так я сприймаю помилки — як можливість розвиватися. Я не ставила собі за мету пояснювати суть правил, адже переконана: сучасна людина не може затрачати багато часу на опанування речей, які не є нагальними. Однак невеличкими кроками можна дійти туди, куди навіть не мріяв дістатися.

На вас чекає 6 розділів із картками-нотатками, у яких у цікавому контексті зазначено поширені помилки (їх виділено *курсивом*) і правильні варіанти (виділено **напівжирним**), а також невеличкі коментарі, частенько приправлені гумором. Поділ на розділи дещо умовний, але, сподіваюся, допоможе швидше орієнтуватися в матеріалі.

Буду рада вітати вас на каналі «Помилкаріум» у телеграмі (t.me/pomylcarium), де ви знайдете чимало цікавинок, зокрема й вікторин, зможете поставити запитання й отримати відповідь.

Висловлюю щиру подяку своїй колезі та подрузі Тетяні Кришталовській — з її уважним і фаховим редагуванням «Помилкаріум» заграв новими барвами.

З повагою Автор

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Розділ 1

НАГОЛОСИ

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Розпочати я вирішила з того сегмента великої мовознавчої сфери, який ми недооцінюємо, особливо коли йдеться про наш із вами мовний простір.

А його реалії такі, що ми всі двомовні — навіть ті, хто російською в побуті не спілкується. Осягнути глибину цієї проблеми людині, не пов'язаній з філологією, може бути нелегко, однак труднощі нас підстерігають майже кругом — від слововжитку і до... вимови.

Так-так, ми не надаємо цьому значення, на відміну від вивчення англійської, німецької, французької... З іноземними мовами ми усвідомлюємо, що треба працювати над вимовою, а російську іноземною просто не вважаємо.

Тож **орфоепія** — саме так називається розділ мовознавства, який вивчає вимову слів, — як правило, нашою увагою обділена. Та й що її вивчати? Ми ж із дитинства засвоюємо рідну мову, і наш артикуляційний апарат (ті органи, які беруть участь у вимовлянні звуків) формується під особливості вимови. Однак слід пам'ятати, що російська й українська дуже відрізняються, й уважне вухо завжди зможе визначити, яка мова рідна для співрозмовника — українська чи російська. Чого варта лишень одна відмінність між українським і російським «г».

 Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Адже такий рідний усім українцям глухий «г» у російській є лише у слові «Бог». Тут не можна не пригадати чудовий твір Миколи Куліша «Мина Мазайло», у якому це питання розвернулося в усій своїй могуті.
Якщо не читали, дуже раджу!
Орфоепія опікується також і наголосами, й ось тут на нас чекає безліч сюрпризів.
Дуже багато слів ми вже з дитинства засвоїли з неправильним наголосом.
У причинах розбиратися можна довго: тут і особливості місцевих говірок, і вплив мовної політики часів Радянського Союзу.
Часто ми саме за аналогією з російською змінюємо наголоси в українських словах.
Ось, наприклад, чудова пара: російський «оле́нь» і український «о́лень» — більшість мовців в українському варіанті копіюють російський наголос — і кажуть «оле́нь».
Правди заради маю зазначити, що й російськомовні українці під впливом української засвоюють такі дивовижні перли, як «позво́нишь» замість «позвони́шь», «я не по́няла» замість «я не поняла́».
Отже, пропоную невеличку підбірку наголосів, які можуть вас здивувати...

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Згадайте географію, орфографію, біографію... То чому ж такий метод дослідження, як флюорографія, має наголошуватися на «і»?

Флюорогр**á**фія
денситом**é**трія
диспанс**é**р
пар**á**ліч
ветерин**á**рія
ф**ó**льга
шавл**і**я

Риба — осет**é**р
ринок — опт**ó**вий
посуд — одноразо**ó**вий
у носі — н**і**здря
болить — сп**и́**на

Звичні для нас наголоси насправді відповідають російській мові. Хочете перевірити? Вимовте ці слова російською! (Осётр — наголос на ё)

Слова не з тих, що вживаються часто, однак ця лексика добре знайома більшості мовців — з неправильним наголосом

Інд**у́**стрія
зуб**ó**жіння
д**ó**гмат
óстов
тун**і**ка
р**у́**но
русл**ó**

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

З д**і**тьми
дов**і**дник
дол**і**лиць
визв**о́**льний
симетр**і**я
надл**и́**шок
середи́на

Варіанти більш звичного нам наголошення не наводжу. Думаю, ми переважно усі помиляємося однаково, тому й усе зрозуміємо

Зі словами, що прийшли до нас із французької, усе просто: у них наголос завжди на останній склад

Деп**о́**, кашп**о́**,
жаб**о́**, абаж**у́**р, декольт**е́**...
І саме тому жалюз**і́**,
не *жа́люзі*

Слідкуємо за наголосом:
плівти́, цвісти́, трясти́...
і нести́, мести́, плести́,
брести́

Так-так, у цих дієсловах наголос падає на останній склад...

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Цікаво, що ми часто ігноруємо мовний шаблон і змінюємо наголос в одному слові, хоча правильно наголошуємо інші структурно схожі слова

Олігáрхія!
Так, це не монáрхія,
не аристократія, однак
наголоси ставляться за
одним шаблоном

Мáркетинг
(не *маркéтинг*),
мáркетинговий
(не *маркéтинговий*)

Сьогодні без маркетингу — ну нікуди, і правильний наголос цього слова пов'язаний із вимовою англійською, звідки ми його й запозичили

«Смачний» наголос! Ми однаково помиляємося і в українському варіанті, і в російському

Для тих, хто любить лосося:
лосóсина — лосóсевий.
Для тих, хто любить лосося,
але російською мовою:
лосóсина, лосóсевый,
а значить, наголос на **ё**

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

І трішки про кулін**а́**рію…
Як давно ви були
у піц**е́**рії?
І що взагалі ви думаєте
про к**у́**харство?

«Кулінарія»,
як і «ветеринарія»,
має для нас безліч
сюрпризів —
від наголосів до
написання слів, про що
ми ще поговоримо

Не все гаразд
у нас із
наголосами
і в анатомії, хоча
терміни ці знайомі
фактично
кожному

С**е́**ча, а не *сеча́*
Сечов**и́**на, а не *сечовина́*
Сечов**і́**дний,
а не *сечовідни́й*

Поіржа́віти (іржа́віти)
поіржа́вілий
кос**и́**й
цінн**и́**к
пром**і́**жок
пул**о́**вер

Одразу перевчитися
фактично неможливо,
але якщо не здаватися
й докладати зусиль, то
все вийде. І ваші мовні
навички аж ніяк не
поіржавіють!

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

Особливо хочу звернути увагу на «подушку». Це слово часто наголошують як «по́душка», вочевидь, вважаючи, що «поду́шка» — це росіянізм. Однак ні, ця лексема дуже давня, і наголос у ній однаковий в обох мовах

Ви любите пиріг з кизилóвою нáчинкою?
А спати на пуховій подýшці?

Футболісти, мабуть, люблять гамселúти м'яча, але чи правильно ставлять наголос у цьому слові?

Наголос за аналогією із «білити», «крутити», «любити», «варити», «хворіти» і так далі...

Скільки у школі було роблено-перероблено задач із різних предметів! І я була свято переконана, що оперувала «центнéрами»

Цéнтнер, а не *центнéр*
(продали два цéнтнери)
Кіломéтр, а не *кілóметр*
(пробігли два кіломéтри)

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>